

JERZY MOLAS

Instytut Sławistyki Zachodniej i Południowej

Wydział Polonistyki

Uniwersytet Warszawski

ul. Krakowskie Przedmieście 26/28

00-927 Warszawa

tel. (+48) 22 55 20 311

e-mail: jerzy.molas@uw.edu.pl

NAJNOWSZE CHORWACKO-SERBSKIE
RÓŻNICE LEKSYKALNE (NA PRZYKŁADZIE
SŁOWNICTWA Z ZAKRESU NOWYCH TECHNOLOGII
I MEDIÓW SPOŁECZNOŚCIOWYCH)

SŁOWA KLUCZOWE: leksyka, chorwacko-serbskie relacje językowe, nowe technologie, media społecznościowe.

KEYWORDS: lexis, Croatian-Serbian language relations, new technologies, social media.

NEW LEXICAL DIFFERENCES BETWEEN CROATIAN AND SERBIAN:
THE CASE OF NEW TECHNOLOGIES AND SOCIAL MEDIA-RELATED
VOCABULARY

ABSTRACT: The article analyzes the extent of similarities and differences between Croatian and Serbian lexis related with new technologies and social media. Vocabulary of various functional scopes of language was considered – i.e., both specialized and colloquial lexical items. The material was verified on the basis of usage of a given form as confirmed by corpora consisting of content of websites in Croatian and Serbian. Lexical items either not noted there or documented by a negligible number of examples were omitted. Phrases unconfirmed by the corpora, while suggested by publications concerned with language standards or lexicography – e.g. Croat. *očvršje*, *očvršće* ‘hardware’ – were disregarded as well. The subject of study were neosemantisms (*ažurirati* ‘update’, *lozinka* ‘password’) and neologisms (*datoteka* ‘file’, *pretraživač* ‘search engine’) identical in both languages, as well as divergent forms, e.g. Croat. *račun* vs. Serb. *nalog* ‘user account’, or Croat. *sučelje* vs. Serb. *interfejs* ‘interface’. The analysis of the gathered material

indicates no tendency for the communication gap in the lexis in question to increase, as the processes described do not result in an emergence of new lexemes that would be completely unknown to one of the parties; what is more, mutual comprehensibility is being maintained by English words incorporated into both languages as global, international loanwords.

Wraz z rozpadem Jugosławii oczekiwać można było stopniowego rozkładu wspólnoty komunikacyjnej, jaką tworzyli mieszkańcy tego kraju bez względu na przynależność narodową i niezależnie od rodzimego języka, którym się na co dzień posługiwali. Jej istnienie wynikało nie tylko z potrzeby porozumienia się przedstawicieli różnych narodów jugosłowiańskich. Była ona również wzmacniana w sposób odgórny przez dążące do większej lub mniejszej unifikacji językowej struktury federalne, takie jak system medialno-propagandowy i oświatowy, administracja, armia czy rynek kulturalny. Wojny towarzyszące zerwaniu tych więzów i atrofii relacji komunikacyjnych między zwaśnionymi nowo powstałymi państwami skłaniały do formułowania hipotez na temat rosnącej dyferencjacji samodzielnych i niepodlegających wpływom zewnętrznym języków Bośniaków, Chorwatów, Czarnogórców i Serbów, co z biegiem czasu doprowadzić powinno było do powstawania coraz szczelniejszej bariery uniemożliwiającej ich wzajemne porozumiewanie się i zrozumienie.

Procesy te trwają już prawie trzydzieści lat, podczas których dorosło całe pokolenie nieobeznane z jugosłowiańską wspólnotą komunikacyjną. Jednak odpowiedź na pytanie, czy ulegała ona rozpadowi, nie jest wcale jednoznaczna. Na rzecz jej istnienia świadczą nie tylko inicjatywy w rodzaju ogłoszonej wiosną 2017 r. *Deklaracji o wspólnym języku* (por. Bugarski 2018), brak konieczności tłumaczenia filmów, przedstawień teatralnych czy materiałów informacyjnych z krajów regionu, ale również analiza procesów komunikacyjnych w takich dziedzinach życia, gdzie wyraźnego zróżnicowania językowego oczekiwać by można w największym zakresie. Domeną taką jest bez wątpienia język nowych technologii, związany przede wszystkim z zastosowaniem komputerów osobistych oraz telefonii komórkowej, jak również wyrosłych wraz z rozprzestrzenieniem się internetu mediów społecznościowych. Dziedziny te upowszechniać się zaczęły od drugiej połowy lat dziewięćdziesiątych XX wieku, a więc już po rozpadzie Jugosławii. Można by więc przypuszczać, że związana z nimi nowa leksyka odzwierciedlać będzie w pełni niezależność językową poszczególnych wspólnot narodowych.

Przedmiotem analizy w tym tekście jest zakres podobieństw oraz różnic pomiędzy chorwacką i serbską leksyką związaną z nowymi technologiami i mediami społecznościowymi. Pod uwagę wzięto słownictwo z różnych zakresów funkcjonalnych języka – zarówno terminologię, leksykę specjalistyczną, jak i potoczną,

kolokwialną czy nawet żargon. Weryfikacja materiału dokonywana była na podstawie potwierdzeń użyc danej formy w korpusach zawartości stron internetowych w języku chorwackim (dalej: hrWaC; <http://nlp.ffzg.hr/resources/corpora/hrwac/>) i serbskim (dalej: srWaC; <http://nlp.ffzg.hr/resources/corpora/srwac/>). Pominięto jednostki leksykalne, które nie zostały w nich odnotowane lub dokumentowała je znikoma liczba przykładów. Pod uwagę nie były brane też niepotwierdzone w korpusach konstrukcje proponowane przez wydawnictwa poprawnościowe czy leksykograficzne, np. chorw. *očvrsje, očvršće* ‘hardware’.

Najstarsza warstwa leksyki komputerowej pokazuje, że od samego początku tworzyła ona dwa warianty wspólnego jednak i zrozumiałego dla jego użytkowników kodu. Wariantywność tę obrazuje najlepiej sposób adaptacji podstawowego dla omawianego zakresu słownictwa angielskiego leksemu *computer* ‘komputer’. Do chorwackiego przejęty został on jako *kompjuter* lub *kompjutor*, natomiast tylko pierwsza z tych form występuje w serbskim. W obydwu językach funkcjonują też, różniące się nieco pod względem budowy słowotwórczej odpowiedniki rodzime – chorw. *računalo*, serb. *računar*. Leksemy te pojawiły się jeszcze przed rozdzieleniem języków i oznaczały pierwotnie ‘liczydła’, ‘kalkulator’, ‘suwak logarytmiczny’. Obecnie są więc, jako określenia komputera, neosemantyzmami. Można zakładać, że występujące między nimi niewielkie odrębności morfologiczne nie naruszały możliwości porozumiewania się w obrębie wspólnoty komunikacyjnej, a jednocześnie stanowiły element identyfikujący mówiącego jako członka danej wspólnoty narodowej. Weryfikacja częstości ich występowania w komputerowym korpusie chorwackiego i serbskiego internetu potwierdza, że założenie to aktualne jest również dzisiaj. Biorąc pod uwagę fakt, że korpus serbski obejmuje prawie trzykrotnie mniej liczny materiał, okazuje się, że najrzadziej po obu stronach używane jest (dość częste jednak w chorwackim) słowo *kompjutor* hrWaC: 9 505, srWaC: 91. Leksem *kompjuter* ma podobną liczbę potwierdzeń w obu korpusach – hrWaC: 23 961, srWaC: 21 875, co oznacza większą częstość użyc po stronie serbskiej. Dominujące są formy rodzime, z wyraźnym rozgraniczeniem obu wariantów:

	hrWaC	SrWaC
chorw. <i>računalo</i>	137 934	1 354
serb. <i>računar</i>	2 585	73 116

Na drugim miejscu pod względem frekwencji użyc pojawia się jednak wspólny, kolokwialny leksem *komp* – hrWaC: 40 138; srWaC: 12 315.

Zarówno formy identyczne, jak i zróżnicowane występują również wśród innych starszych leksemów z tego zakresu leksyki, np.: chorw. *tipkovnica*, serb. *tastatura* ‘klawiatura’; chorw./serb. *printer*, chorw. *pisač*, serb. *štampač* ‘drukarka’; chorw.

spržiti cd/dvd, serb. *narezati cd/dvd* ‘nagrać cd/dvd’; chorw./serb. *mobilni telefon*, chorw. *mobitel*, serb. *mobilni* ‘telefon komórkowy’. Leksyka ta nie różniła się więc pod względem wariantywności od funkcjonującego w Jugosławii, jak też niedługo po jej rozpadzie słownictwa specjalistycznego innych dyscyplin, typu: chorw. *kemijski element*, serb. *hemijski element* ‘pierwiastek chemiczny’; chorw. *kisik*, serb. *kiseonik* ‘tlen’, aż po klasyczny przykład stanowiący koronny dowód odmienności obu języków, w którym każda część nazwy realizowana była przez specyficzny dla serbskiego lub chorwackiego leksem, czyli chorw. *tvornica umjetnog gnojiva* i serb. *fabrika veštačkog đubriva* ‘fabryka nawozów sztucznych’ itd. (por. Brodnjak 1991).

Analiza korpusowych danych liczbowych pozwala wskazać specyficzny sposób funkcjonowania leksyki w ramach zróżnicowanej wariantywnie wspólnoty komunikacyjnej. Oto liczba użyczeń nazw ‘klawiatury’ i ‘drukarki’ w korpusach hrWaC i srWaC:

	hrWaC	srWaC
‘klawiatura’		
chorw. <i>tipkovnica</i>	24 273	181
serb. <i>tastatura</i>	3 506	11 241
‘drukarka’		
chorw./serb. <i>printer</i>	8 322	990
chorw. <i>pisač</i>	8 906	265
serb. <i>štampač</i>	347	7 636

Jak widać, w obu przypadkach można z dużą dozą pewności mówić o leksemach częściej pojawiających się w tekstach chorwackich lub w tekstach serbskich. Widoczne są też wyraźne różnice w zakresie ich występowania. O ile bowiem „serbska” nazwa klawiatury jest dość często używana w tekstach chorwackich (3506 razy), to w pozostałych przypadkach każda z grup posługuje się prawie wyłącznie „własnym” leksemem – Chorwaci nie używają serbskiej nazwy drukarki, a Serbowie – żadnej z nazw chorwackich. Jeżeli liczba użyczeń świadczyłaby równocześnie o znajomości znaczeń poszczególnych słów, okazałoby się, że to Serbowie mają większe problemy ze zrozumieniem tekstu chorwackiego niż odwrotnie. Granica zaciera się w warstwie potocznej obu języków. Należące do niej słowo *printer* jest dość często notowane przez korpus serbski, a w przypadku chorwackim stanowi ono równorzędny odpowiednik formy literackiej *pisač*.

Zakres leksyki wspólnej w chorwackim i serbskim znacznie powiększają wyrazy angielskie przejęte do obu języków bez adaptacji lub – co jest charakterystyczne przede wszystkim dla serbskiego – po przystosowaniu ich do zasad rodzimej pisowni w sposób odzwierciedlający wymowę zbliżoną do oryginalnej. Na przykład: *attachment* (*atačment*), *blog*, *blogger*, *chat* (*čet*), *desktop*, *display* (*displej*), *e-mail* (*email*, *imejl*), *download*, *fake* (*fejk*), *file* (*fajl*), *firewall*, *clip* (*klijp*), *spam*,

like (lajk), link, mem, server, site (sajt), spam, twitt (tvit), vlog itd. Wyrazy te jako globalne internacjonalizmy funkcjonują w wielu językach – nie tylko w chorwackim i serbskim – a problem ich rozumienia nie dotyczy relacji między tymi językami, ale jest kwestią znajomości znaczenia tych jednostek w języku angielskim. Ponieważ stanowią one prawdopodobnie największą grupę leksemów związanych z nowymi technologiami, uznać należy, że wpływają znacząco na zwiększenie wzajemnej zrozumiałości tekstów chorwackich i serbskich – przynajmniej wśród osób obeznanych z tym słownictwem.

Znaczna część słownictwa komputerowego oraz leksyki mediów społecznościowych to neosemantyzmy, wykorzystujące do określenia nowych pojęć, których nazwy pierwotnie pojawiły się w postaci angielskiej, istniejące już w danym języku wyrazy w nowych lub zmodyfikowanych znaczeniach. W przypadku leksyki chorwackiej i serbskiej bardzo wiele jest rozwiązań analogicznych. Występują one nie tylko w grupie leksemów stanowiących najbardziej naturalne, narzucające się jako pierwszy wybór przy tłumaczeniu odpowiedniki wyrazów angielskich, typu chorw./serb.: *kolačići* ‘ciasteczka’ (ang. *cookies*); *miš* ‘mysz’ (ang. *mouse*); *punjač* ‘ładowarka’ (ang. *charger*), wśród których znaczną grupę stanowią dawne, dobrze zaadaptowane w chorwackim i serbskim zapożyczenia (Filipović Kovačević 2018: 78), np.: *kanal* ‘kanał’ (ang. *channel*), *komentar* ‘komentarz’ (ang. *comment*), *profil* ‘profil’ (ang. *profile*), *status* (ts.), *virus* (ts.).

Identyczne ekwiwalenty anglicyzmów pojawiają się także w sytuacjach mniej oczywistych, gdzie przynajmniej teoretycznie możliwe byłyby odmienne rozwiązania, czego często dowodzi język polski, w którym funkcjonują konstrukcje niezwiązane strukturalnie z omawianymi językami. Na przykład i w chorwackim, i w serbskim występują formy: *ažurirati* ‘aktualizować’ (ang. *update*); *dogadaj* ‘wydarzenie’ (ang. *event*); *igra, igrica* ‘gra’ (ang. *game*); *ikonica* ‘ikonka’ (ang. *icon*); *korisnik* ‘użytkownik’ (ang. *user*); *lozinka, šifra*¹ ‘hasło’ (ang. *password*); *objava* ‘post’ (ang. *post*); *pametni telefon* ‘smartfon’ (ang. *smartphone*); *prijava* ‘login’; *priključak* ‘wtyczka’ (ang. *plug-in*).

Przeważają jednak większe lub mniejsze różnice. Najczęściej są to neosemantyzmy lub neologizmy derywacyjne, które powstały niezależnie w obu wspólnotach. W przypadku neosemantyzmów są to stare, od dawna zróżnicowane wyrazy, użyte teraz w nowym znaczeniu i kontekście, np.:

pol.	chorw.	serb.
<i>konto</i>	<i>račun</i>	<i>nalog</i>
<i>przycisk, guzik</i>	<i>gumb</i>	<i>dugme</i>
<i>system operacyjny</i>	<i>operacijski sustav</i>	<i>opertivni sistem</i>

¹ Natomiast tylko w tekstach chorwackich występuje leksem *zaporka*.

<i>dane osobowe</i>	<i>osobni podaci</i>	<i>lični podaci</i>
<i>tablet</i>	<i>pločasto računalo²</i>	<i>tablični računar</i>
<i>lista</i>	<i>popis</i>	<i>lista</i>
<i>zabezpieczenia</i>	<i>sigurnost</i>	<i>bezbednost</i>
<i>czatować</i>	<i>čavrljati</i>	<i>časkati</i>
<i>ustawienia</i>	<i>postavke</i>	<i>podešavanja</i>
<i>zapisz</i>	<i>spremi</i>	<i>sačuvaj</i>
<i>obserwujący</i>	<i>pratitelj</i>	<i>pratilac</i>
<i>załącznik</i>	<i>privitak, prilog, dodatak</i>	<i>prilog</i>

Nowe derywaty tworzone są przede wszystkim przez stronę chorwacką, co jest zgodne z długoletnią tradycją tamtejszej terminologii naukowej i słownictwa specjalistycznego oraz zasadami puryzmu rządzącymi oficjalną postacią chorwackiego standardu. W przypadku adaptacji zapożyczeń i tworzenia terminologii obowiązuje generalna reguła, zgodnie z którą wyraz rodzimy ma pierwszeństwo przed obcym elementem leksykalnym. Terminy pochodzenia łacińskiego i greckiego mają natomiast pierwszeństwo przed zapożyczeniami z angielskiego, niemieckiego czy francuskiego (Mihaljević, Štebih-Golub 2009: 140). Przytoczone poniżej przykłady pochodzą najczęściej z pierwszego okresu rozpowszechniania się technologii komputerowych, a więc z lat dziewięćdziesiątych XX wieku. Czas ten charakteryzował się w chorwackiej polityce językowej szczególnym wzmoczeniem tendencji purystycznych, mających na celu jak najwyraźniejsze rozgraniczenie od języka sąsiadów, z którymi Chorwacja toczyła wtedy wojny. Początek XXI wieku, wraz ze zmianami politycznymi w regionie, oznaczał liberalizację polityki językowej i działań w zakresie kultury języka w Chorwacji. Na ten okres przypadła też rozwój telefonii komórkowej i mediów społecznościowych. W rezultacie trudno byłoby wskazać przykłady neologizmów z tego zakresu analogiczne do przytoczonych poniżej starszych przykładów:

pol.	chorw.	serb.
<i>bużka</i>	<i>smajlič, smajli</i>	<i>smajli</i>
<i>ekran dotykowy</i>	<i>zaslon na dodir</i>	<i>ekran na dodir</i>
<i>email</i>	<i>e-pošta</i>	<i>e-adresa</i>
<i>hardware, sprzęt</i>	<i>sklopovlje</i>	<i>hardver</i>
<i>hiperłącze</i>	<i>poveznica</i>	<i>link</i>
<i>interfejs</i>	<i>sučelje</i>	<i>interfejs</i>
<i>menu</i>	<i>izbornik, menu</i>	<i>meni</i>
<i>plik</i>	<i>datoteka</i>	<i>datoteka</i>

² Oczywiście w obu językach dominuje podobnie jak w języku polskim forma *tablet*.

<i>przegładarka</i>	<i>preglednik</i>	<i>pregledač</i>
<i>ruter</i>	<i>usmjerivač, usmjernik, router</i>	<i>ruter</i>
<i>serwer</i>	<i>poslužitelj³, server</i>	<i>server</i>
<i>wyszukiwarka</i>	<i>tražilica, pretraživač</i>	<i>pretraživač</i>
<i>zapora sieciowa</i>	<i>vatrozid</i>	<i>firewall</i>

Z analizy danych korpusowych wynika, że akceptacja przez użytkowników słowa chorwackiego i jego potwierdzenie w notowanych przez korpus tekstach nie musi oznaczać automatycznie wyrugowania wyrazu pochodzenia obcego. W praktyce prowadzi to do utrzymania możliwości porozumienia się ze stroną serbską, korzystającą z tego samego zapożyczenia. Podobnie też jak wcześniej przy tego rodzaju adaptacji zapożyczeń przez stronę chorwacką, to właśnie Serbowie mogliby mieć większe problemy ze zrozumieniem tekstu chorwackiego, w którym występowałyby wyłącznie nieużywane przez nich rodzime ekwiwalenty.

Mimo zabiegów o utrzymanie czystości języka zapożyczenia w tekstach chorwackich zwykle dominują, np.: *ekran* – 79 455 potwierdzeń, *zaslon* – 25 691; *router* – 7120, *ruter* – 1985, *usmjerivač* – 730, *usmjernik* – 383; *hardver* – 8387, *sklopovlje* – 564. Do powszechnego użycia weszły natomiast takie formy rodzime jak: *sučelje* – 23 332 (*interface* – 2084); *izbornik* 69 671 (*menu* – 4900). Komentarza wymaga też wyraz *datoteka* ‘plik’, który stanowi jedyny przykład adaptacji leksemu angielskiego za pomocą pożyczki o etymologii łacińskiej wspólny dla obu porównywanych języków. Przykłady chorw. *preglednik* / serb. *pregledač* ‘przegładarka’ i chorw. *tražilica* / serb. *pretraživač* ‘wyszukiwarka’ to nieliczne przykłady, gdy również w języku serbskim pojawiają się odpowiedniki rodzime. Trudno jednak w tym wypadku stwierdzić, że są to rozwiązania w obu językach całkowicie odrębne, a więc prowadzące do zerwania możliwości porozumienia. Korpus chorwacki notuje bowiem obok 14 941 wystąpień formy *tražilica*, także 5791 potwierdzeń użycia oznaczonego przez nas jako serbskie słowa *pretraživač*. Jak można się było spodziewać, w korpusie serbskim praktycznie nie występuje jednak forma chorwacka.

W zgromadzonym materiale można wskazać też dwie kategorie leksemów różniących oba języki na poziomie systemowym. Najbardziej regularna opozycja wyodrębnia się przy porównaniu sposobu derywacji czasowników tworzonych od zapożyczeń angielskich. W przypadku chorwackim integracja do rodzimego systemu koniugacyjnego następuje albo za pomocą formantu *-irati*, albo w drodze bezpośredniego przekształcenia elementu zapożyczanego w temat, do któ-

³ Właściwie należałoby uznać ten wyraz za neosemantyzm, a nie nowy derywat, gdyż ozna-

rego dołączane są morfemy fleksyjne koniugacji zakończonej w bezokoliczniku na *-ati*, a w czasie teraźniejszym na *-am*, *-aš...* W serbskim obligatoryjny jest formant *-ovati* w bezokoliczniku, z formami *-ujem*, *-uješ* w czasie teraźniejszym. Na przykład:

pol.	chorw.	serb.
<i>blogować</i>	<i>blogati</i>	<i>blogovati</i>
<i>czatować</i>	<i>četati</i>	<i>četovati</i>
<i>fejsować</i>	<i>fejsati</i>	<i>fejsovati</i>
<i>fotoshopować</i>	<i>fotošpirati</i>	<i>fotošopovati</i>
<i>googlować</i>	<i>guglati</i>	<i>guglovati</i>
<i>hejtować</i>	<i>hejtati</i>	<i>hejtovati</i>
<i>hostować</i>	<i>hostati</i>	<i>hostovati</i>
<i>lajkować</i>	<i>lajkati</i>	<i>lajkovati</i>
<i>linkować</i>	<i>linkati</i>	<i>linkovati</i>
<i>udostępniać</i>	<i>šerati</i>	<i>šerovati</i>
<i>przewijać</i>	<i>scrollati, skrolati</i>	<i>skrolovati</i>
<i>surfować</i>	<i>surfati</i>	<i>surfovati</i>
<i>tagować</i>	<i>tagirati</i>	<i>tagovati</i>
<i>twittować</i>	<i>twittati, tvitati</i>	<i>tvitovati</i>

Reguła ta nie dotyczy wspomnianego już czasownika *ažurirati*, który nie został zaczerpnięty z języka angielskiego, gdzie funkcjonuje forma *update*, lecz jest to dawne zapożyczenie z języka francuskiego (od *à jour* ‘na dzień’) oznaczające ‘uczynić aktualnym, bieżącym, odpowiednim’. Natomiast angielskie czasowniki *upload* i *download* w obu językach zdominowane zostały przez formy rodzime – odpowiednio: chorw./serb. *staviti*, *postaviti*, *objaviti* i *učitati*, *skinuti*.

Przedstawiona różnica w sposobie tworzenia chorwackich i serbskich czasowników od wyrazów zapożyczonych nie jest niczym nowym i była już opisywana także w kontekście słownictwa komputerowego (por. Popović 2009: 200). Warto natomiast odnotować serbską innowację w tym zakresie, polegającą na konsekwentnym zastąpieniu morfemu *-isati* przez *-ovati*. Wśród serbskich neologizmów w zakresie leksyki nowych technologii i mediów społecznościowych trudno byłoby znaleźć przykłady utworzone za pomocą pierwszego sufiksu. Jednym z niewielu czasowników na *-isati* z opisywanego zakresu jest serb. *komentarisati* ‘komentować’, któremu odpowiada chorw. *komentirati*. Należą one jednak do grupy neosemantyzmów, a nie neologizmów derywacyjnych.

Drugą kategorią słowotwórczą, która wyraźnie wyodrębnia się w zebranych materiale ze względu na systemową dyferencjację leksyki chorwackiej i serbskiej, są żeńskie odpowiedniki tworzone od nazw wykonawców czynności o angielskiej

podstawie słowotwórczej. Już na poziomie języka angielskiego do ich utworzenia stosowany jest morfem *-er* i w takiej postaci importowane są do kategorii rzeczowników rodzaju męskiego języka biorcy. Zróżnicowanie pojawia się podczas derywacji form żeńskich. W języku chorwackim do tworzenia tego typu feminatywów stosowany jest sufixs *-ica*, a w serbskim *-ka*. Odmienność ta wpisuje się jednak w istniejącą od lat chorwacko-serbską specyfikę systemów derywacyjnych i nie powiększa istniejącego dystansu komunikacyjnego. Na przykład: *blogerica* – *blogerka*, *hakerica* – *hakerka*, *influencerica* – *influenserka*, *surferica* – *surferka*, *vlogerica* – *vlogerka*, *youtuberica* – *jutjuberka*.

Analiza najnowszej serbskiej i chorwackiej leksyki z zakresu nowych technologii i mediów społecznościowych pozwala na sformułowanie ostrożnej tezy, iż między językami tymi utrzymuje się mimo upływu lat podobny stopień różnic leksykalnych. Dystans ten nie powiększa się nawet pod wpływem rozwoju nowej, nieistniejącej wcześniej leksyki. Dzieje się tak z kilku powodów:

1. przejęte do poszczególnych języków wyrazy angielskie jako globalne internacjonalizmy są zrozumiałe (lub niezrozumiałe) niezależnie od stopnia odrębności poszczególnych języków narodowych;

2. zastosowanie do określenia nowych denotatów neosemantyzmów, czasami identycznych w omawianych językach, nie powoduje powstania odrębnych jednostek leksykalnych, a jedynie nową lub zmodyfikowaną dystrybucję znaczeń znanych najczęściej obu stronom istniejących już wyrazów;

3. neologizmy derywacyjne będące odpowiednikami serbskich zapożyczeń nie są jedynymi formami stosowanymi w języku chorwackim. Zwykle funkcjonują w nim analogiczne do serbskich formacje zapożyczone – czasami nawet bardziej rozpowszechnione od forsowanych przez system edukacyjny i media derywatów rodzimych.

Fakty te powodują, że przynajmniej w zakresie nowych technologii i mediów społecznościowych wzajemne porozumienie się Chorwatów i Serbów jest i będzie nadal możliwe.

Bibliografia

- Brodnjak Vladimir, 1991, Razlikovni rječnik srpskog i hrvatskog jezika, Zagreb.
Bugarški Ranko, 2018, Govorite li zajednički?, Beograd.
Filipović Kovačević Sonja, 2018, Leksika u srpskom jeziku pod uticajem engleskog u žargonu omladine u klipovima jutjuber Jaserštajna, „Годишњак Филозофског факултета у Новом Саду”, b. XLIII-1, s. 69–81.
Mihaljević Milica, 2006, Hrvatsko i englesko računalno nazivlje, „Jezik”, Vol. 53, No 2, s. 41–80.

- Mihaljević Milica, Štebih-Golub Barbara, 2009, Hrvatsko i srpsko računalno nazivlje, [w:] Die Unterschiede zwischen dem Bosnischen/Bosniakischen, Kroatischen und Serbischen. Lexik – Wortbildung – Phraseologie, red. Branko Tošović, Wien–Berlin, s. 137–142.
- Nemeth-Jajić Jadranka, Milinović Anđela, 2012, Hrvatski jezik na mrežnim forumima, „Jezik”, Vol. 59, No 2, s. 41–80.
- Popović Ljudmila, 2009, Leksičke inovacije u elektronskom diskursu srpskog i hrvatskog jezika, [w:] Die Unterschiede zwischen dem Bosnischen/Bosniakischen, Kroatischen und Serbischen. Lexik – Wortbildung – Phraseologie, red. Branko Tošović, Wien–Berlin, s. 183–203.

Streszczenie

Przedmiotem analizy jest zakres podobieństw oraz różnic pomiędzy chorwacką i serbską leksyką związaną z nowymi technologiami i mediami społecznościowymi. Pod uwagę wzięto słownictwo z różnych zakresów funkcjonalnych języka – zarówno leksykę specjalistyczną, jak i potoczną. Weryfikacja materiału dokonywana była na podstawie potwierdzeń użyc danej formy w korpusach zawartości stron internetowych w języku chorwackim i serbskim.